

структур-сцэнарыяў, выпрацаваных практыкай кантактавання на базе вопыту сацыяльнага ўзаемадзеяння грамадства са СМІ.

Існуюць пэўныя цяжкасці ў тэрміналагічным вызначэнні прадмета медыялінгвістыкі. І яны натуральныя, калі ўзяць пад увагу эвалюцыйнае даследаванне моўнага знака ў вектарным напрамку: слова (знак) ↔ сказ (знак) ↔ тэкст (знак). Нездарма мінулае стагоддзе прысвечана вывучэнню такога феномена, як тэкст. Прыведзеная канфігурацыя трактуецца ў наступным гіпатэтычным ракурсе: структура ↔ сістэма ↔ функцыя.

Структурныя адзінкі мовы, уступаючы ў сістэмныя адносіны адна з адной, набываюць функцыянальную прызначанасць, раскрываюць шматаспектнасць праяўлення моўнага знака ў кагнітыўнай прыродзе пабудовы лінгвістычнай карціны свету. Калі звязанасць і цэласнасць тэксту як структурнай адзінкі маўлення прыцягнулі ўвагу даследчыкаў на пачатку ХХ стагоддзя, то тэкст як фрагмент рэчаіснасці выклікае пільную цікавасць даследчыкаў нашых дзён і паступова афармляецца ў дэфініцыі дыскурсу. Прыведзеная схема, такім чынам, папаўняецца яшчэ адным элементам: слова (знак) ↔ сказ (знак) ↔ тэкст (знак) ↔ дыкурс (знак).

Вераніка Канюта

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ВАЕННА-ПАТРЫЯТЫЧНАЯ ТЭМАТЫКА НА СТАРОНКАХ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

Заснаваная ў жніўні 1917 года, газета «Звязда» заўсёды была летапісцам жыцця беларускага народа. За час існавання выдання ў яго сфарміраваліся традыцыі, якія беражна захоўваюцца на працягу шматлікіх дзесяцігоддзяў. У цяжкі для краіны час – у гады Вялікай Айчыннай вайны – «Звязда» не толькі не спыніла свайго існавання, але і ўнесла вялікі ўклад у справу барацьбы з ворагам. І гэта нягледзячы на тое, што інфармаваць насельніцтва аб зверствах акупантаў даводзілася ва ўмовах мінскага антыфашысцкага падполля, сярод непразлых балот у партызанскай зоне на востраве Зыслаў.

У акупаваным немцамі Мінску выйшлі чатыры нумары «Звязды». У партызанскай зоне са студзеня 1943 года па ліпень 1944 года ўбачыла свет 105 нумароў. Гэта быў сапраўдны подзвіг! Гераізм «Звязды»-патрыёткі ўвекавечаны ў шматлікіх мемарыяльных дошках і пастаментах, якія з'явіліся ў Беларусі. Больш ні адна газета ў свеце не мае столькі помнікаў!

Адзін з найпрыгажэйшых праспектаў сталіцы называецца ў гонар двойчы ардэнаноснай газеты «Звязда». Адна з мінскіх вуліц носіць імя галоўнага рэдактара першага падпольнага нумара выдання Уладзіміра Амельянюка. Мемарыяльная дошка на адным з будынкаў нагадвае пра асабісты подзвіг Героя Савецкага Саюза. На вуліцы Караля, дзе знаходзіўся дом Міхаіла

Пятровіча Воранава і яго сына Міхаіла, у маі 1942 года быў надрукаваны першы нумар падпольнай «Звязды». Бацька і сын загінулі ў фашысцкім за-сценку ў канцы таго ж года. Існуе помнік «Звяздзе» і на вуліцы Кульман. На гэтым месцы на былой вуліцы Выдавецкай у доме № 10, дзе жыла Таццяна Якавенка, знаходзілася падпольная друкарня. Менавіта тут летам 1942 года друкаваліся 2-гі і 3-ці падпольныя нумары беларускамоўнага выдання. На вуліцы Беламорскай, дзе жылі Пётр і Альбіна Хадасевічы, ствараўся чац-вёрты нумар выдання. Пяты нумар падпольнай «Звязды» быў набраны, але не выйшаў у сувязі з масавымі арыштамі падпольшчыкаў. Матэрыялы таго нумара захаваліся і сёння.

Мемарыяльная дошка і на праспекце Незалежнасці – на будынку даваен-нага Дома друку, дзе падчас акупацыі знаходзілася фашысцкая друкарня. Тут у першыя месяцы вайны тайна друкаваліся падпольныя ўлёткі, а ў маі 1942 года быў набраны першы нумар падпольнай «Звязды». Людзей, якія дапамагалі падпольнаму выданню выходзіць у свет, напаткаў трагічны лёс. Большасць з іх была закатавана да смерці, расстраляна. Такая ж кара чакала і многіх журналістаў, якія, рызыкуючы сваім жыццём, заклікалі беларускі народ да барацьбы. Помнік журналістам-падпольшчыкам узведзены на плошчы Незалежнасці, каля Чырвонага касцёла – у тым самым месцы, дзе 26 мая 1942 года загінуў Уладзімір Амелянюк.

Сучаснае выданне працягвае традыцыі «Звязды»-падпольшчыцы і «Звязды»-партызанкі. Газета на сваіх старонках шырока адлюстроўвае армейскія будні, узнімае актуальныя для Узброеных Сіл пытанні, выходзіць у новых пакаленнях патрыятызм, гонар за гераічнае мінулае Радзімы. І гэта асабліва важна сёння, калі ўсё часцей праяўляюцца тэндэнцыі перапісаць гістарычную праўду Вялікай Айчыннай вайны, перагледзець яе вынікі з мэ-тай пазбавіць нас Вялікай Перамогі.

«Звязда» верная сваім традыцыям, якія працягваюць гучаць ужо ў сённяшніх публікацыях на ваенна-патрыятычную тэму. Яна была надзвы-чай актуальнай летась, у год 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, мае шырокае гучанне і зараз, напярэдадні святкавання юбілею Вялікай Перамогі. Невыпадкава на старонках ужо сучаснай «Звязды» выходзіць сумесны праект рэдакцыі і Міністэрства абароны «Плацдарм», пра-екты «Дарогамі вызвалення», «Урочышча Пяскі», «Паміж жыццём і смерцю».

«Плацдарм» – спецыялізаваная ўкладка, разлічаная на вайскоўцаў і ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, на прызыўнікоў і юнакоў, якія збіраюцца папоўніць афіцэрскі строй краіны, на тых, хто ўжо адслужыў, выканаў свой грамадзянскі абавязак. Праект выходзіць адзін раз у месяц на адной-дзвюх палосах фарматам А2. «Плацдарм» адносна малады: першы выпуск выйшаў 23 лютага 2011 года. За гэты час убачыла свет 41 ўкладка. Тэматыка спецвы-пуску разнастайная. Рэпартажы з вайсковых часцей і воінскіх фарміраванняў,

інтэрв'ю з военачальнікамі ці кіраўнікамі пэўных ваенных ведамстваў, аповеды пра розныя вайсковыя прафесіі, навучальныя ўстановы, дзе вучацца будучыя абаронцы Айчыны, шырока паказана армейскае жыццё.

Героямі матэрыялаў у «Плацдарме» ў розны час з'яўляліся афіцэры, курсанты ваенных навучальных устаноў, салдаты, ветэраны Вялікай Айчыннай вайны. Разам з імі журналісты высвятлялі, як кормяць у арміі, як праходзіць дзень мінскага сувораўца, наколькі цяжкі шлях «ад прызыўніка да вайскоўца». Публікацыі, напісаныя ў стылі «праверана на сабе», карыстаюцца вялікай папулярнасцю сярод чытачоў, аб чым сведчаць некаторыя водгукі на партале «Звязды». Па выніках штогадовага творчага конкурсу на лепшае асвятленне ў СМІ пытанняў будаўніцтва і развіцця Узброеных Сіл Беларусі, патрыятычнага выхавання насельніцтва «Плацдарм» прызнаны лепшым спецыяльным праектам аб Узброеных Сілах краіны (люты 2014 г.), атрымаў гран-пры X Нацыянальнага конкурсу друкаваных сродкаў масавай інфармацыі «Залатая Ліцера» (красавік 2014 г.).

«Дарогамі вызвалення» – спецыяльная рубрыка, у якой рэгулярна расказвалася пра вызваленне пэўных раёнаў Беларусі ад нямецкага ворага. Аўтары адпраўляліся ў камандзіроўкі ў найбольш цікавыя ў гістарычным плане населеныя пункты, сустракаліся з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, наведвалі помнікі і мемарыяльныя комплексы. Пра падзеі, якія адбываліся на той ці іншай зямлі, расказвалі гісторыкі, краязнаўцы, сведкі і нават удзельнікі тых падзей. Праект «Дарогамі вызвалення» карыстаўся цікавасцю сярод чытачоў «Звязды». Аб гэтым сведчылі шматлікія лісты, дасланыя ў рэдакцыю.

«Урочышча Пяскі» – сумесны праект Полаччыны і рэдакцыі газеты «Звязда». Выходзіць на старонках рэспубліканскага выдання з кастрычніка мінулага года ў фармаце або адной паласы, або асобнага матэрыялу. Праект мае і практычныя мэты. З таго дня, калі першая публікацыя на гэту тэму выйшла ў свет, «Звязда» ўключылася ў акцыю па зборы сродкаў для мемарыяла «Урочышча Пяскі» ў Полацку. Так называецца вялікая пустка на левым беразе ракі Палата за Свята-Еўфрасіннеўскім манастыром, дзе яшчэ з часоў Вялікай Айчыннай вайны ляжаць астанкі больш за 40 тысяч савецкіх ваеннапалонных (пераважна з перасыльнага лагера ДУЛАГ – 125), падпольшчыкаў, партызанаў і мірных грамадзян. За амаль сем дзесяцігоддзяў гэтае месца так і не было прыведзена ў належны стан: дагэтуль чалавечыя косці агаляюць дажджавая вада і вятры.

Яшчэ адзін праект ваенна-патрыятычнай тэматыкі дэбютаваў у газеце ў студзені 2015 года. «Паміж жыццём і смерцю» – рубрыка, прысвечаная 70-годдзю Вялікай Перамогі над нацысцкай Германіяй. Тут расказваецца пра тых, хто меў непасрэднае дачыненне да Перамогі, хто ў той складаны час літаральна знаходзіўся паміж жыццём і смерцю. Магчыма, імёны

герояў публікацый не такія яркія, вядомыя толькі вузкаму колу людзей... Аднак кожнае з іх – дакладна! – мае дачыненне да пэўнага падзвігу, пра які не заўсёды напісана ў кнігах, якім не прысвечаны оды і карціны. І задача аўтараў паведаміць гэтыя імёны калі не ўсяму свету, то хаця б беларускаму народу.

Такім чынам, газету «Звязда» вылучае шэраг прасектаў ваенна-патрыятычнай тэматыкі. Не выклікае сумненняў, што яны будуць актуальнымі ў любы час, незалежна ад юбілейных падзей, якія ўжо адбыліся і якія чакаюць наперадзе. Увогуле не патрэбныя пэўныя даты, каб на старонках рэспубліканскіх і раённых выданняў згадваць падзеі Вялікай Айчыннай вайны і яе герояў. Гэта павінна адбывацца рэгулярна і бесперапынна, бо тычыцца нашай гісторыі. Асабліва сёння, калі забываюцца ўрокі XX стагоддзя, а часам гісторыя ўвогуле перапісваецца і фальсіфікуецца.

Таму перад навукоўцамі-гісторыкамі, палітыкамі, грамадскімі дзеячамі і, безумоўна, перад сродкамі масавай інфармацыі, якія павінны факталагічна сведчыць праўду Вялікай Айчыннай вайны, стаяць наступныя задачы: супрацьдзейнічаць фальсіфікацыям, шукаць шляхі захавання і перадачы агульнай гістарычнай памяці. Тым больш што вайна зноў становіцца падставой для даследавання гістарычнага мінулага. Усё часцей гучыць заклапочанасць развіццём тых падзей, якія адбываюцца ў цэнтры славянскага свету. Сёння, калі мы становімся сведкамі разгулу ва Украіне неанацизму, тэма супрацьдзеяння фашызму становіцца надзвычай актуальнай.

Літаратура

1. Булацкі, Р.В. Гісторыя беларускай журналістыкі: вучэб. дапам. для факультэтаў журналістыкі / Р.В. Булацкі, І.І. Сачанка, С.В. Говін. – Мінск: БДУ, 1979. – 428 с.
2. Дастанка, М.Е. Газета «Звязда» ў гады Вялікай Айчыннай вайны (чэрвень 1941 – май 1945 гг.) / М.Е. Дастанка. – Мінск: Выд. БДУ імя У. І. Леніна, 1970. – 193 с.
3. Наша «Звязда» / пад агул. рэд. М.Я. Філімонава. – Мінск: Беларусь, 1968. – 268 с.
4. Падалаяк, Т.У. Газета «Звязда» як нацыянальна-культурная каштоўнасць / Т.У. Падалаяк // СМІ і сучасная культура: к 90-летию заслуж. деятеля науки Респ. Беларусь, д-ра филол. наук, проф. Ефросиньи Леонидовны Бондаревой: сб. науч. тр. / под общ. ред. Л.П. Саенковой. – Минск: Изд. центр БГУ, 2012. – С. 433–438.
5. Слука, А.Г. Беларуская журналістыка: падруч. для студэнтаў устаноў выш. адукацыі / А.Г. Слука. – Мінск: БДУ, 2011. – 447 с.

Ольга Касперович

Белорусский государственный университет

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПРИНЦИПЫ ИННОВАЦИОННОЙ КОММУНИКАЦИИ

Мир массмедиа стремительно развивается. Наблюдается переход к инновационному укладу во всех сферах человеческой жизнедеятельности. Прежде